

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 11

ÜNİTE

ROMAN
TİYATRO

KONU

- Dünya Edebiyatında Roman
- Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)
- Anlatım Bozuklukları

DERSLER CEPTE 6. SAYI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 11. SINIF

ISBN 978-975-11-6636-4

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Dr. Yasin ELÇİ

Yazar Ekibi

Gül GÜNDOĞDU, Öğretmen
Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK, Öğretmen
Banu İLHAN, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Fadime AYDINTÜRK, Öğretmen
Mustafa ÖZDAMAR, Öğretmen
Nedret YILDIZHAN, Öğretmen
Orhan GÖZÜBÜYÜK, Öğretmen
Safiye YILMAZ, Öğretmen
Sündüs ÇANKAYA, Öğretmen

Dizgi - Tasarım Ekibi

Çağlayan Volkan YILDIZ, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen

Türkçe yayın hakları MEB, 2023

Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

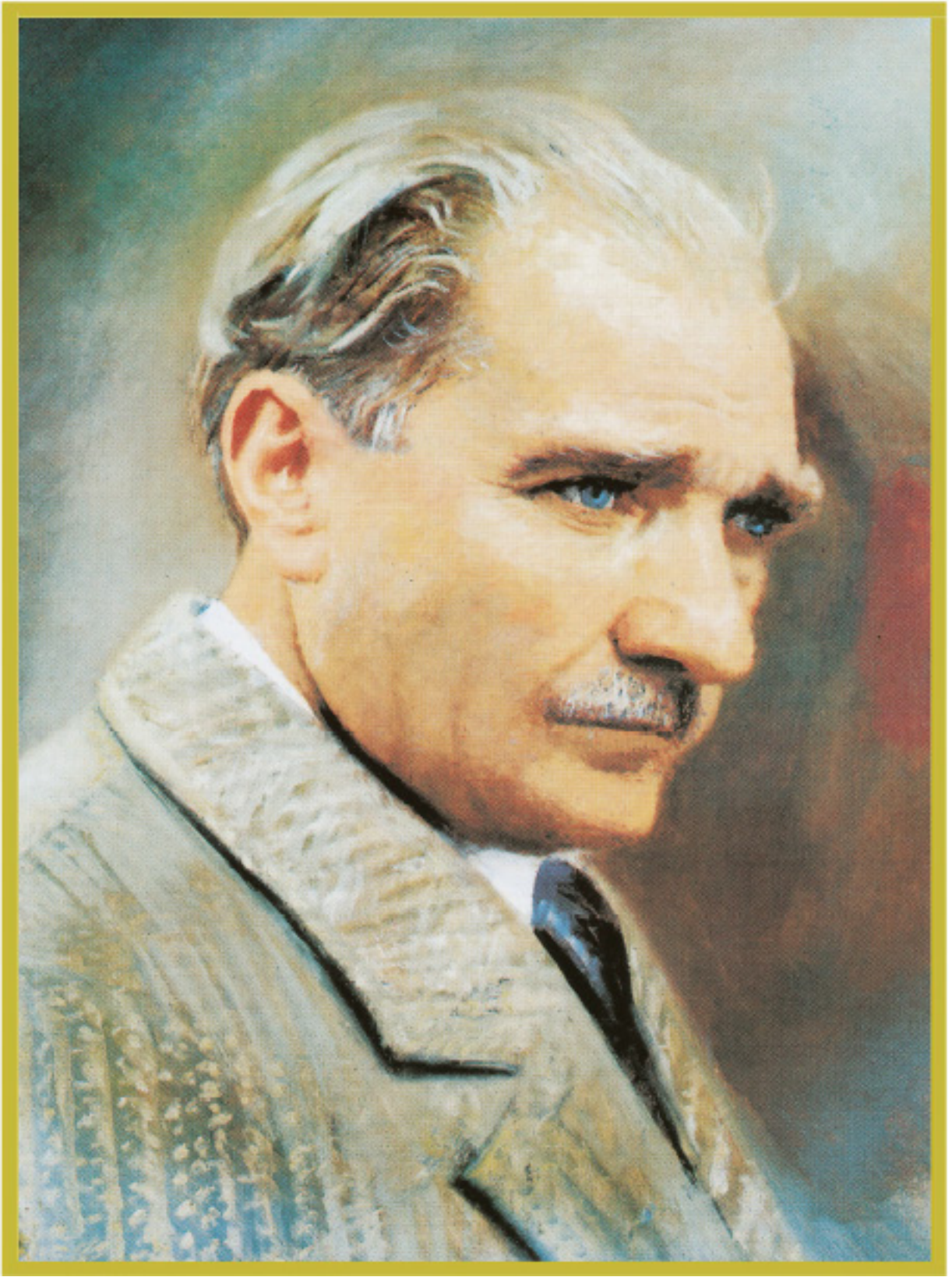
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	8
Dünya Edebiyatında Roman	10
Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)	12
Açık Uçlu Sorular - Dünya Edebiyatında Roman / Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)	14
Çoktan Seçmeli Sorular - Dünya Edebiyatında Roman / Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)	15
Anlatım Bozuklukları	16
Açık Uçlu Sorular - Anlatım Bozuklukları	17
Çoktan Seçmeli Sorular - Anlatım Bozuklukları	18
Cevap Anahtarı	19

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan Dersler Cepte fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken Dersler Cepte fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında “Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım” gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardimci.kaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan Dersler Cepte fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO (1923-1950)

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Bu sayıda dünya edebiyatında romanı, Cumhuriyet Dönemi'nde tiyatronun (1923-1950) özelliklerini ve anlatım bozukluklarını öğreneceksiniz. "Hatırlayalım" bölümünde geçmişe dair bilgilerinizi anımsayacaksınız. "Kritik Bilgi" başlığında konu kapsamında özellikle dikkat etmeniz gereken bilgilere ulaşabilirsiniz. "Dersi İzleyelim" bölümünde ise konuya dair ders anlatım videolarına erişebilirsiniz.

TYT TÜRKÇE ÇIKMIŞ SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI								
ÜNİTE	KONU	2018 TYT	2019 TYT	2020 TYT	2021 TYT	2022 TYT	TOPLAM SORU SAYISI	
11. SINIF	HİKÂYE ŞİİR MAKALE SOHBET / FIKRA	1	1	1	-	1	4	
	ROMAN TİYATRO ELEŞTİRİ MÜLAKAT / RÖPORTAJ	-	-	-	-	-	-	
	GİRİŞ HİKÂYE ŞİİR MAKALE SOHBET / FIKRA ROMAN TİYATRO ELEŞTİRİ MÜLAKAT / RÖPORTAJ	2	2	2	2	2	10	
	NOKTALAMA İŞARETLERİ	2	2	2	2	2	10	
							24	

AYT TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÇIKMIŞ SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI								
11. SINIF	ÜNİTE	KONU	2018 AYT	2019 AYT	2020 AYT	2021 AYT	2022 AYT	TOPLAM SORU SAYISI
	GİRİŞ	EDEBİYAT-TOPLUM İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	-
		EDEBİYATIN SANAT AKIMLARI İLE İLİŞKİSİ	1	1	1	1	1	5
	HİKÂYE	CUMHURİYET DÖNEMİ HİKÂYESİ (1923-1940)	1	1	-	-	-	2
		CUMHURİYET DÖNEMİ HİKÂYESİ (1940-1960)	1	-	-	-	-	1
	ŞİİR	TANZİMAT DÖNEMİ ŞİİR	-	-	-	-	-	-
		SERVETİFÜNUN DÖNEMİ ŞİİR	-	-	-	-	-	-
		FECRİATİ DÖNEMİ ŞİİR	-	1	-	-	-	1
		MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ ŞİİR	1	1	-	-	-	2
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NİN İLK YILLARINDA ŞİİR	1	-	-	-	1	2
		TÜRK DÜNYASI EDEBİYATINDA ŞİİR	-	-	-	-	-	-
	MAKALE	MAKALE	-	-	-	-	-	-
	SOHBET FIKRA	CUMHURİYET ÖNCESİNDE SOHBET	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE SOHBET	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET ÖNCESİNDE FIKRA	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE FIKRA	-	-	-	-	-	-
	ROMAN	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1923-1950)	-	1	-	-	-	1
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1950-1980)	1	-	-	-	2	3
		DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN	-	-	-	-	-	-
	TİYATRO	CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO (1923-1950)	-	-	-	1	1	2
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO (1950-1980)	-	-	-	1	1	2
		DÜNYA EDEBİYATINDA TİYATRO	-	-	-	-	-	-
	ELEŞTİRİ	CUMHURİYET DÖNEMİ ÖNCESİ ELEŞTİRİ	-	-	-	-	-	-
		CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ELEŞTİRİ	-	-	-	-	-	-
	MÜLAKAT RÖPORTAJ	MÜLAKAT	-	-	-	-	-	-
RÖPORTAJ		-	-	-	-	-	-	
								21

Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN

- Modern romanın ilk örneği olan Cervantes'in *Don Kişot* eserinin birinci cildi 1605'te, ikincisi 1617'de yayımlanır. Bu eser modern romanın başlangıcıdır.
- XVIII. yüzyılda Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe*, *Moll Flanders*, Jonathan Swift'in *Guliver'in Gezileri*, Fenelon'un *Telemak*, Voltaire'nin *Candide*, J. J. Rousseau'nun *Emile*, Goethe'nin *Genç Werther'in Acıları* dünya edebiyatında roman türünün önemli örneklerindendir.
- XIX. yüzyılda romantizm, realizm, natüralizmin etkisinde romanın en gelişmiş örnekleri yazılır.
- XX. yüzyılda roman; zamanın sorunlarını, sosyal ve teknolojik gelişmeleri sezgicilik, varoluşçuluk, nihilizm gibi felsefi akımlarla yansıtır. Bu dönemde yalnızlaşan insan bilinç akışı ile anlatılır, geleneksel anlatımdan uzaklaşılır.

XX. yüzyılın sonlarına doğru romanda postmodernizmin etkisiyle gerçeklik, farklı bir şekilde anlatılır.

Hatırlayalım

Modern romanın ilk örneği Cervantes'in *Don Kişot* adlı eseridir.

Biliyor musunuz?

Roman, destan türünün geçirdiği aşamalarla ortaya çıkmıştır. Efsaneler, menkıbeler ve masallar ise romanın ortaya çıkmasına kaynaklık etmiştir.

İSPANYOL EDEBİYATI

MIGUEL DE CERVANTES (1547-1616): İspanyol edebiyatında roman geleneğini başlatır. Cezayir korsanları tarafından kaçırılarak esir alındığında hapisanede yazdığı *Don Kişot* adlı eseriyle tanınır. 38 dile çevrilen bu eser hâlâ dünyanın en çok okunan eserlerindendir.

İNGİLİZ EDEBİYATI

DANIEL DEFOE (1660-1731): İngiliz romanının ve modern gazeteciliğin lideridir. Güçlü yapıtları kendi deneyimleriyle oluşmuştur. *Robinson Crusoe* en ünlü eseridir.

CHARLES DICKENS (1812-1870): İngiliz yazar ve toplum eleştirmenidir. Victoria Devri'nin en iyi romancısıdır. Karakterleri, kişilik ve toplum üzerine mizahi, satirik, keskin gözlemleri ile unutulmazdır. *Oliver Twist*, *Bay Pikvik'in Maceraları*, *Antikacı Dükkanı*, *Bir Noel Şarkısı*, *Dombey ve Oğlu*, *David Copperfield*, *Kasvetli Ev*, *Zor Yıllar*, *İki Şehrin Hikâyesi*, *Perili Ev*, *Büyük Umutlar* en önemli eserleridir.

FRANSIZ EDEBİYATI

STENDHAL (1783-1842): Fransız edebiyatının önemli realistlerindendir. Romantizmin en baskın olduğu zamanlarda yazmasına rağmen, kolay anlaşılır, güçlü bir tarzla yazılmış eserlerinde psikolojik çözümlemelere geniş yer vererek realist anlayışı benimsemiştir. *Armance, Kırmızı ve Siyah, Parma Manastırı* önemli romanlarıdır.

HONORÉ DE BALZAC (1799-1850): Fransız yazardır. Olayların her şeyi gören bir gözlemcinin ağzından anlatıldığı, kahramanların uyumlu bir biçimde takdim edildiği, kuralları belli klasik roman tekniğini Balzac'ın kurduğu kabul edilir. Empati yaptığı kişilerin duygularını yansıtmaya, nedenselliği, arka plan ile karakterler arasındaki ilişkileri açıklamada başarılıdır. *Vadideki Zambak, Altın Gözlü Kız, Vandetta, Kırmızı Han, Otuz Yaşındaki Kadın, Bir Havva Kızı, İki Gelinin Hatıraları, Köylüler Türkçeye çevrilen eserlerinden bazılarıdır.*

VICTOR HUGO (1802-1885): Fransız şair, roman ve oyun yazardır. Romantik akıma bağlıdır. Eserleri ile döneminin siyasal ve sosyal sorunlarına değinir. *Bir İdam Mahkumunun Son Günü, Notre Dame'ın Kamburu, Sefiller, Gülen Adam* en önemli romanlarıdır.

GUSTAVE FLAUBERT (1821-1880): Modern romanın kurucusu kabul edilen Fransız yazardır. 19. yüzyıl toplumsal gerçekliğini aktaran *Madam Bovary* eseriyle tanınmıştır. *Saf Bir Kalp, Salambo, Üç Hikâye, Bir Delikanlının Hikâyesi, Gönül ki Yetişmekte* Türkçeye çevrilen başlıca eserleridir.

ÉMILE ZOLA (1840-1902): Dünya edebiyatının en ünlü yazarlarından olup aynı zamanda edebiyatta natüralizmin kurucusudur. Fransız toplumunun sorunlarını ayrıntılı şekilde dile getirmiş, sanayi toplumunun yoğun hareketliliğini ve yabancılaşmasını romanlarında şiirsel bir anlatımla sergilemiştir. Romanları görselliği ve hareketliliğiyle sinemanın öncüsüdür. *Nana, Meyhane, Bir Aşk Sayfası, Paris Yıldızı, Germinal, Gerçek, Emek, Toprak, Yaşama Sevinci, Hayvanlaşan İnsan, Oyun Bitti, Paris Yaşamı* eserlerinden bazılarıdır.

RUS EDEBİYATI

NIKOLAY VASILYEVİÇ GOGOL (1809-1852): Ukrayna asıllı Rus roman ve oyun yazardır. Gençlik yıllarında edebiyata ilgi duymaya başlar. Kazak kültürü ve halk deyişleri ile yazdığı hikâyeleri dikkat çekicidir. En çok bilinen eserleri *Palto, Bir Delinin Hatıra Defteri* ve *Ölü Canlar*'dır.

IVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV (1818-1883): Rus şair ve yazardır. Edebiyat dünyasında ses getiren ve nihilizmin temel taşlarından kabul edilen *Babalar ve Oğullar* romanıyla ün kazanmıştır. *Ham Toprak, Rudin, Asilzade Yuvası, Arefe, Duman, İlk Aşk* eserlerinden bazılarıdır.

FYODOR MIHAYLOVİÇ DOSTOYEVSKI (1821-1881): Rus toplumsal romanı olarak değerlendirilen *İnsancıklar* dan sonra halkın ve eleştirmenlerin ilgi odağı olur. İnsanın iç dünyasının saklı kalmış yönlerini yansıtan eserleriyle evrensel bir etki bırakır. *Suç ve Ceza, Kumarbaz, Budala, Ecinniler, Delikanlı, Karamazov Kardeşler* en ünlü romanlarıdır.

LEV NIKOLAYEVİÇ TOLSTOY (1828-1910): Rütbeli bir asker olan yazarın eserleri, Rusya'nın değişim sürecini yansıtmaya bakımından rehberdir. Birçok eseri sahneye uyarlanmıştır. Türkçeye çevrilen romanlarından *Acıklı Bir Sergüzeşt, Adem-i Müsavat,*

Anna Karenina, Hacı Murat, Çocukluk, Gençlik, Familya Saadeti, Kazaklar, Sivastapol, Savaş ve Barış, İvan İlyiç'in Ölümü, Serge Baba, Diriliş en çok okunanlarıdır.

KIRGIZ EDEBİYATI

CENGİZ AYTMAOV (1928-2008): Eserlerini Kırgızca ve Rusça olarak yazan sanatçı gazetecilik yapıp siyasetle de uğraşır. Tema olarak aşk, dostluk, kahramanlık, savaşların insanda bıraktığı yıkımlar ve Kırgızların gelenekçiliğini işler. Yaşadığı coğrafyanın değerlerini anlatmaya, sıkıntılarını çözmeye çalıştığı eserlerinde en dikkat çeken özellik özüne bağlılıktır. Eserleri 150'den fazla dile çevrilip okunan ödüllü ve başarılı bir yazardır. *Gün Olur Asra Bedel, Cemile, Beyaz Gemi, Dişi Kurdun Rüyalari, İlk Öğretmen, Toprak Ana, Elveda Gülsarı, Selvi Boylum Al Yazmalım, Erken Gelen Turnalar, Kızıl Elma, Dağlar Devrildiğinde, Göçmen Kuşun Çığılı* en bilinen eserleridir.

ALMAN EDEBİYATI

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE (1749-1832): Alman edebiyatının en önemli temsilcisidir. Şiir, drama, hikâye, sanat ve edebiyat teorisi gibi birçok eserin sahibidir. Zengin içerikli mektupları da çok önemlidir. Kendisinden sonra gelen sanatçılarda etkilidir. *Genç Werther'in Acıları, Wilhelm Meister'in Seyahat Yılları, Gönül Yakınlıkları* eserlerinden bazılarıdır.

PAUL THOMAS MANN (1875-1955): Romanları ve eleştirileri ile öne çıkan yazar 20. yüzyılın önemli Alman yazarlarındandır. Nobel Edebiyat Ödülü sahibidir. Avrupa ve Alman ruhuna dair analiz yaparken *Kitab-ı Mukaddes*'teki kıssalardan, Goethe'nin Nietzsche'nin ve Schopenhauer'ın düşüncelerinden faydalanmıştır.

AMERİKAN EDEBİYATI

JACK LONDON (1876-1916): Amerikalı yazar, romantik bir üslupla insanın yaşam savaşını anlatır. İmgelerle dolu yazıları da dikkat çekicidir. *Vahşetin Çağrısı, Deniz Kurdu, Beyaz Diş, Adem'den Önce, Demir Ökçe, Kızıl Veba, Ay Vadisi* romanlarından bazılarıdır.

ERNEST MILLER HEMINGWAY (1899-1961): Amerikalı yazar aynı zamanda gazetecidir. Sade üslubuyla kurgu romancılığında üstattır. Nobel ve Pulitzer Ödülü sahibidir. *Baharın Selleri, Güneş de Doğar, Silahlara Veda, Çanlar Kimin İçin Çalıyor, Yaşlı Adam ve Deniz, Cennet Bahçesi, Akıntıdaki Adalar* romanlarından bazılarıdır.

JOHN STEINBECK (1902-1968): Amerikalı realist yazar eserlerinde çevresindeki insanların zorlu hayatlarını başarıyla anlatmıştır. *Altın Kupa, Cennet Çayırıları, Yukarı Mahalle, Bitmeyen Kavga, Fareler ve İnsanlar, Kırmızı Midilli, Gazap Üzümleri, Ay Battı, Sardalya Sokağı, İnci, Tatlı Perşembe* Türkçeye çevrilen romanlarındandır.

Dersi İzleyelim

Dünya Edebiyatında Roman

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE TİYATRO (1923-1950)

- Cumhuriyet'in ilanıyla tiyatro, devlet tarafından desteklenmiştir. İstanbul Şehir Tiyatrolarının başkanı Muhsin Ertuğrul; yerli yazarları desteklemiş, çağdaş oyunların sahnelenmesini sağlamıştır.
- Batı tiyatrosunun örnek alındığı bu dönemde tiyatroya toplumsal fayda olarak bakılmıştır. Eğitici ve öğretici amaçlarla yazılmış eserlere iyimserlik ve geleceğe güven hâkimdir. Cumhuriyet'in ilke ve inkılaplarının korunması, yerleşmesi, Millî Mücadele, toplum sorunları, milliyetçilik, vatan sevgisi, Türk milletinin erdemleri, batıl inançlar, yanlış Batılılaşma bu dönemde en çok işlenen konulardır.
- Yazılan tiyatro eserlerinde İslamiyet öncesi Türk tarihi, Osmanlı Dönemi, Millî Mücadele ve Cumhuriyet sonrası yaşanan değişimler; Cumhuriyet ilke ve inkılapları çerçevesinde ele alınmıştır.
- Geleneksel Türk tiyatrosu da yaşatılmaya çalışılmış; bu kapsamda Atatürk, sanatçıları maddi manevi desteklemiştir.
- 1935'te çocuk tiyatrosu kurulmuştur. 1949'da kurulan Devlet Tiyatroları ile yerli eser ve sanatçı sayısı artmış, oyunculuk açısından önemli işler yapılmış, Anadolu'nun birçok yerinde tiyatro gösterileri düzenlenmiştir.

Biliyor musunuz?

Folklorik unsurları ustalıkla kullanan Ahmet Kutsi Tecer, Türkiye'nin geçirmiş olduğu değişimi canlı tablolar hâlinde eserlerine başarıyla yansıtmıştır.

Kritik Bilgi

Töre komedisi anlayışını devam ettiren Musahipzâde Celâl bu dönemin popüler komedi yazarlarından biridir.

Modern Türk tiyatrosunda yazılı bir metin vardır; geleneksel Türk tiyatrosunda metin yoktur, oyun doğaçlama devam eder.

CUMHURİYET
DÖNEMİ'NDE
TİYATRO
(1923-1950)

Musahipzâde Celâl
İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci
İsmail H. Baltacıoğlu
Reşat Nuri Güntekin
Nahit Sırrı Örik
Faruk Nafiz Çamlıbel
Münir Hayri Egeli
Yaşar Nabi Nayır

DÖNEMİN TEMSİLCİLERİ

MUSAHİPZÂDE CELÂL (1868-1959): Türk edebiyatında tiyatro alanında ilk yazılı eserlerin verilmeye başlandığı dönemde yaşamış ve sadece tiyatro alanında eser vermiş olan sanatçı, oyunlarının konusunu Osmanlı tarihinden alır. Toplum hayatını, töreleri, batıl inançları mizahi bir üslupla eleştirip sahneye taşır. Cumhuriyet dönemindeki eserleriyle adını duyuran sanatçının *Köprülüler*, *İstanbul Efendisi*, *Macun Hokkası*, *Kaşıkçılar*, *Yedekçi*, *Demirbaş Şarl*, *Bir Kavuk Devrildi*, *Aynaroz Kadısı*, *Pazartesi Perşembe*, *Selma*, *Fermanlı Deli Hazretleri* en çok sahnelenen oyunları arasındadır.

İBNÜRREFİK AHMET NURİ SEKİZİNCİ (1874-1935): Tiyatro oyuncusu ve bürokrattır. Uyarlamaları ile ünlüdür. Sekizinci adlı oyununu çok sevdiği için soyadı olarak da kullanmıştır. Komedi ve vodvil ustasıdır. Hem güldürücü hem ders verici tiyatroyu ülkemize yerleştirmiş, yazarlıkla oyunculuğu birleştirmiştir. *Âlemdar*, *Asrî Hülyalar*, *Aşk-i Atik*, *Bir Nokta*, *Büyük Baba*, *Ceza Kanunu*, *Çoban Kızı*, *Çürük Merdiven*, *Sekizinci*, *Dokuzuncu*, *Fener Bekçileri*, *Fırsat Yoksulu*, *Gelin Kaynana*, *Yavuz Hırsız* oyunları vardır.

İSMAİL HAKKI BALTACIOĞLU (1886-1978): Düşünür, bilim adamı, pedagog ve tiyatro sanatçısıdır. Sosyoloji, psikoloji, sanat, eğitim ve felsefe alanlarında hikâye, oyun ve piyesleri vardır. *İnanmak*, *Salt Çelebi*, *Hayvanlar*, *Akıl Taciri*, *Kafa Tamircisi*, *Andaval Palas*, *Kütük*, *Dolap Beygiri*, *Karagöz Ankara'da*, *Küçük Şehit* tiyatro eserleridir.

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889-1956): Anadolu insanının hayatını, duygularını, inançlarını, samimi ve sade bir şekilde eserlerinde dile getirir. İnsan sevgisini, gelenekleri, halkın dertlerini anlatmada mahirdir. Sahne tekniğinde, mizahla duyguyu harmanlamada başarılıdır. *Hançer*, *Eski Rüya*, *Ümidin Ateşi*, *Gazeteci Düşmanı-Şemsiye Hırsız-İhtiyar Serseri* (üç oyun bir arada), *Taş Parçası*, *Hülleci*, *Hançer*, *Bir Köy Hocası*, *Babür Şah'ın Seccadesi*, *Bir Kır Eğlencesi*, *Ümit Mektebinde*, *Felaket Karşısında-Gözdağı-Eski Borç* (üç oyun bir arada), *İstiklal*, *Vergi Hırsız*, *Bir Yağmur Gecesi*, *Balıkesir Muhasebecisi*, *Tanrıdağı Ziyafeti*, *Yaprak Dökümü*, *Eski Şarkı* tiyatro türündeki eserleridir.

NAHİT SİRRI ÖRİK (1895-1960): Roman, hikâye, oyun, deneme, inceleme, anı ve gezi türlerinde eserler veren yazarın 30'dan fazla kitabı yayımlanmıştır. *Sönmeyen Ateş*, *Muharrir*, *Alinyazısı* adlı oyunları vardır.

FARUK NAFİZ ÇAMLİBEL (1898-1973): Millî edebiyatın geliştirilebilmesini amaç edinen yazar Beş Hececiler'dendir. Şiirleri ile birlikte millî duyguları işlediği, toplum gerçeklerini anlattığı oyunları *İlk Göz Ağrısı*, *Sevk-i Tabii*, *Canavar*, *Kahraman*, *Ateş*, *Dev Aynası*, *Yayla Kartalı*'dir.

MÜNİR HAYRİ EGELİ (1903-1970): Yazar, gazeteci, sinemacı ve heykeltıraştır. *Sarı Zeybek* filminin senaryosunu yazan ve filmi yöneten yazar, 1932 yılında Atatürk'ü anlatan *Bay Önder* adlı tiyatro oyununu, 1934'te *Özsoy Operası*'nı yazar. *Kadın Geçerken*, *Yiğit Hamza*, *Yörük Emine* adlı piyesleri vardır.

YAŞAR NABİ NAYIR (1908-1981): Sanata şiirle başlar, Yedi Meşale Topluluğu'nun kurucularındandır. Roman, hikâye, oyun ve deneme türlerindeki eserlerinin yanında çok sayıda çevirisi vardır. Sanatçının *Mete*, *İnkılap Çocukları*, *Beş Şehir*, *Köyün Namusu* adlı oyunları vardır.

Dersi İzleyelim

Cumhuriyet Dönemi Türk Tiyatrosu
(1923-1950)

1. Aşağıda verilen eserlerle yazarları eşleştiriniz.

1	<i>Çanlar Kimin İçin Çalıyor</i>	a	Victor Hugo
2	<i>Fareler ve İnsanlar</i>	b	Turgenyev
3	<i>Gün Olur Asra Bedel</i>	c	Emile Zola
4	<i>Bir Delinin Hatıra Defteri</i>	ç	Cengiz Aytmatov
5	<i>Notre Dame'ın Kamburu</i>	d	Dostoyevski
6	<i>Nana</i>	e	John Steinbeck
7	<i>Babalar ve Oğullar</i>	f	Goethe
8	<i>Karamazov Kardeşler</i>	g	Tolstoy
9	<i>İvan İlyiç'in Ölümü</i>	h	Gogol
10	<i>Genç Werther'in Acıları</i>	ı	Ernest Hemingway

1. 1923-1950 yılları arası Türk tiyatrosunun Tanzimat Dönemi tiyatrosuyla benzerlikleri var mıdır? Yorumlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

1. Aşağıdaki eserlerden hangisinin türü diğerlerinden farklıdır?

- A) Özyurt
- B) Şarkın Sultanları
- C) Yayla Kartalı
- D) Canavar
- E) Akın

2.

- Cumhuriyet Dönemi sanatçılarından olan yazar, hiçbir edebî akım ve topluluğa katılmamıştır.
- Başta roman, hikâye ve tiyatro olmak üzere pek çok türde eser vermiştir.
- Kurtuluş Savaşı'nda gözlemlediği hırs, çıkarıcılık, sadakat, fedakârlık gibi kişilik özelliklerini *Sönmeyen Ateş* adlı oyununda eleştirel bir anlatım tutumuyla yansıtmıştır.
- *Kıskanmak* adlı romanından önce *Kırmızı ve Siyah*, *Sanatkârlar* gibi hikâyelerini yayımlamıştır.

Bu bazı özellikleri verilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Turan Ofazoğlu
- B) Nahit Sırrı Örik
- C) Necati Cumalı
- D) Haldun Taner
- E) Turgut Özakman

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış vardır?

- A) Modern tiyatro, Türk edebiyatına Tanzimat Dönemi'nde Batı'dan gelmiştir.
- B) Tanzimat Dönemi'nde Fransız sanatçı Molière'den uyarlamalar yapılmıştır.
- C) Ahmet Vefik Paşa, ilk yerli oyun olan *Şair Evlenmesi*'ni yazmıştır.
- D) Modern tiyatro kurulurken yer yer geleneksel tiyatroya ait unsurlardan da yararlanılmıştır.
- E) Millî Edebiyat Dönemi'nde tiyatrodaki görülen gelişme, Cumhuriyet Dönemi'nde güçlenerek devam etmiştir.

4. Halide Edip Adıvar "Fantezi Piyas" olarak nitelendirdiği dört perdelik bu oyununda dünyayı tehdit eden sorunlara Nasrettin Hoca gözünden bakmaya çalışmış, XIV. yüzyıl ile XXI. yüzyılı bir anda kurgulamıştır.

Metinde bahsedilen eser aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilmiştir?

- A) Kenan Çobanları
- B) Dağa Çıkan Kurt
- C) Maske ve Ruh
- D) Harap Mabretler
- E) Sonsuz Panayır

5. Otel Kâtibi — Nesi var?

Köylü Müşteri — Felç dediler. Makineden düştü.

Otel Kâtibi — Ne makinesi?

Köylü Müşteri — Traktör? Ondan düştü, bu hâle geldi.

Otel Kâtibi — Traktörde kız ne arar?

Köylü Müşteri — Oldu işte!

Otel Kâtibi — Boş oda yok...

Köylü Müşteri — Ne yaparız biz? Yarın doktora gideceğiz. Kız ameliyat olacak... Seni memnun ederdik.

Otel Kâtibi — Bir oda var ama içinde hiç ses çıkarmadan oturmamız lâzım... Bitişiginizde oturan, aksi, titiz bir adam...

Köylü Müşteri — Bizim hiç sesimiz çıkmaz. Kızım arada bir bunalar, ağlar; onu da duyan olmaz.

Yukarıda "Reis Bey" adlı tiyatro oyunundan bir bölüm verilmiştir. Metne hâkim olan anlatım tekniği hangisidir?

- A) Betimleyici anlatım
- B) Söyleşmeye bağlı anlatım
- C) Fantastik anlatım
- D) Tartışmacı anlatım
- E) Öyküleyici anlatım

YAPIYA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI

1. Tamlama Yanlışları: İsim tamlamalarında tamlayan veya tamlananın kullanılmaması, tamlama eklerinin eksiklikleri ve ortak kullanılmaması gereken tamlayan veya tamlananın ortak kullanılması sebep olur.

Örnek: Özel ve devlet okullarına giriş sınavı yapılacak.

Doğrusu:

Özel okullar ve devlet okullarına giriş sınavı
yağılacak.

2. Bağlaç Yanlışları: Bazı bağlaçlar olumlu ve olumsuz yargıları birbirine bağlar. Bu duruma uyulmadığında anlatım bozukluğu olur.

Örnek: Yarın dışarı çıkamam ama evde yapılacak çok işim var.

Doğrusu:

Yarın dışarı çıkamam çünkü evde yapılacak
çok işim var.

3. Eklerin Yanlış Kullanılması: Eklerin cümlede fazla veya eksik kullanımı anlatım bozukluğu oluşturur.

Örnek: Biz okumasını çok seven bir milletiz.

Doğrusu:

Biz okumayı çok seven bir milletiz.

4. Yüklem Eksikliği: Sıralı ve bağlı cümlelerde iki cümlenin bir yükleme bağlanması sonucu oluşur.

Örnek: Ankara'ya geldiğimizde Leyla evine ben okuluma gittim.

Doğrusu:

Ankara'ya geldiğimizde Leyla evine gitti, ben
okuluma gittim.

5. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu: Kişi bakımından, tekillik-çoğulluk bakımından ve özne eksikliği bakımından uyumsuzluklarla karşılaşabiliriz.

- Bir cümlede özne “ben, sen, o” ise yüklem birinci çoğul kişiye göre olmalıdır.

Örnek: Ben ve kardeşim daha önce bu börekten yemişti.

I. çoğul kişi (biz)

III. tekil kişi (o)

Doğrusu:

Ben ve kardeşim daha önce bu börekten yemiştik.

I. çoğul kişi (biz)

I. çoğul kişi (biz)

- Tekillik çoğulluk bakımından özne ve yüklem uyumlu olmalıdır. Özne insan ve çoğul ise yüklem tekil ya da çoğul olabilir. Fakat insan dışındaki varlıkların (hayvan, bitki ve cansız kavramlar...) çoğul şekilleri özne olduğunda yüklem tekil olur.

Örnek:

Sporcular tenis topunu kaçırdılar. (doğru)

Leylekler bu sene göç etmeyi unuttular. (yanlış)

Leylekler bu sene göç etmeyi unuttu. (doğru)

- Yüklemdeki eyleme göre öznenin olmaması ya da birden fazla yükleme bağlanması anlatım bozukluğudur. Daha çok sıralı ve bağlı cümlelerde karşımıza çıkar.

Örnek: Herkes kitabı büyük bir heyecanla okudu ama kitap hakkında iyi şeyler söylemedi.

Doğrusu:

Herkes kitabı büyük bir heyecanla okudu ama kimse kitap hakkında iyi şeyler söylemedi.

6. Öge Eksikliği: Sıralı ve bağlı cümlelerde karşımıza çıkar. Ortak kullanılan öğelerin yükleme bağlanamamasından kaynaklanır.

Örnek: Sosyal medyada gördüklerime inanmam ve samimiyeysiz bulurum.

Doğrusu:

Sosyal medyada gördüklerime inanmam ve gördüklerimi samimiyeysiz bulurum.

7. Çatı Uyuşmazlığı: Sıralı ve bağlı cümlelerde fiil veya fiilimsilerin çatı uyumsuzluğu anlatım bozukluğuna sebep olur.

Örnek: Sofrayı hazırladık, yemek için misafirler bekleniyor.

Doğrusu:

Sofra hazırlandı, yemek için misafirler bekleniyor.

Ya da

Sofrayı hazırladık, yemek için misafirleri bekliyoruz.

Dersi İzleyelim

Anlatım
Bozuklukları

Anlatım
Bozuklukları

1. Aşağıdaki tabloda verilen cümlelerle bu cümlelerdeki anlatım bozukluklarını eşleştiriniz.

1	Ay bir yandan sen bir yandan sar beni.	a	Eklerin Yanlış Kullanılması
2	Yardan ayrı kalmasını ben bilirim.	b	Tamlama Yanlışları
3	Anılar, anılar, şimdi gözümde canlandılar.	c	Özne-Yüklem Uyumsuzluğu
4	Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.	ç	Çatı Uyuşmazlığı
5	Her önüne gelen aklına estiği gibi buraya gelmesi oldukça yanlıştır.	d	Bağlaç Yanlışları
6	Meclis toplantısında tüm tedbirler alıp adeta kuş uçurulmadı.	e	Öge Eksikliği
7	Ömrün nesi kaldı, eridi yavaş yavaş.	f	Yüklem Eksikliği

2. Aşağıda verilen cümlelerdeki anlatım bozukluğunu ve anlatım bozukluğunun sebebini bulunuz.

a. Davetteki yemeklerin hepsi yendi; çöpe dökülmedi.

.....

.....

.....

.....

b. Kurtuluş savaşında ordular durmaksızın çarpıştılar.

.....

.....

.....

.....

1. "Mehmet'in kendisine gün geçtikçe biraz daha ısındığını, benimsediğini görüyor, gururla karışık bir mutluluk duyuyordu."

Verilen cümlede anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- A) "Gururla karışık" ifadesi cümleden atılarak.
- B) "Mutluluk duyuyordu" ifadesi yerine "mutlu oluyordu" ifadesi getirilerek.
- C) "Gururla karışık" ifadesinden önce "ona karşı" ifadesi getirilerek.
- D) "Benimsediğini" ifadesinden önce "kendisini" ifadesi getirilerek.
- E) Cümleye özne ekleyerek.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sanatçı, bize hayatın anlamı hakkında bilgi verir ve gerçeğe götürür.
- B) Onun ötesinde sanat, ahlâkî bakımdan da önemli bir işleve sahiptir.
- C) Sanatçı, tabiatı taklit ederken her şeyi aynen taklit etmez, etmemelidir.
- D) Sanatçı, sokakta gördüğü her insanı değil, belli bir insanı anlatmalıdır.
- E) Sanatın konusu; büyüme, kendini gerçekleştirme içinde olan insanın ruh tecrübesidir.

3. Ayaklar kemik, bağ ve kaslardan meydana gelmişlerdir.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) Özne-yüklem uyumsuzluğundan
- B) Yüklem geçmişi zamanlı olmasından
- C) Gereksiz söz kullanılmasından
- D) Bağlacın yanlış kullanılmasından
- E) Öge eksikliğinden

4. Kimse birbirini düşünmez, kendi işinin bittiğine bakar.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) Nesne eksikliğinden
- B) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasından
- C) Gereksiz sözcük kullanılmasından
- D) Tamlayan ekinin eksikliğinden
- E) Özne eksikliğinden

Açık Uçlu Sorular - Dünya Edebiyatında Roman / Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)

1. **Cevap:** 1-i, 2-e, 3-ç, 4-h, 5-a, 6-c, 7-b, 8-d, 9-g, 10-f
2. **Muhtemel Cevap:** Bu dönemde de tıpkı Tanzimat Dönemi'nde olduğu gibi toplumsal ve siyasal yenilikler vardır. Bu yeniliklerin yerleşmesinde tiyatro bir sosyal fayda aracı olarak görülmüştür. Toplumun bilinçlenmesine katkı sağlayacak konular işlenmiştir. Bunun dışında tıpkı Tanzimat Dönemi'nde olduğu gibi geleneksel tiyatronun izleri bu dönemde de görülmüştür.

Açık Uçlu Sorular - Anlatım Bozuklukları

1. **Cevap:** 1-f, 2-a, 3-c, 4-d, 5-b, 6-ç, 7-e
2. **Cevap:** a. Davetteki yemeklerin hepsi yendi; yemeklerin hiçbirisi çöpe dökülmedi. (Özne eksikliği)
b. Kurtuluş Savaşı'nda ordular durmaksızın çarpıştı. (Özne - yüklem uyumsuzluğu)

Çoktan Seçmeli Sorular - Dünya Edebiyatında Roman / Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)

1 - B

2 - B

3 - C

4 - C

5 - B

Çoktan Seçmeli Sorular - Anlatım Bozuklukları

1 - D

2 - A

3 - A

4 - E

Konu Özeti

Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

Açık Uçlu Sorular

Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

Çoktan Seçmeli Sorular

Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

Neler Öğreneceğiz?

Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

Hatırlayalım

Konuyla ilgili önceki bilgiler

Araştırma

Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler

Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

Kritik Bilgi

Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

Bir Örnek de Sen Ver

Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

Biliyor musunuz?

Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

Filozof Der ki

Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

Felsefe Sözlüğü

Felsefe ile ilgili kavramlar

Haritada Bulalım

Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

Dersi İzleyelim

Konuyla ilgili konu anlatım videoları

Dikkat!

Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler